

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskovnih društev dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopis se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Došlo je zastran volilcev in kako da je vsak glasoval vredništvu toliko dopisov, da se bo imenik dal sestaviti, ako dobimo poročil še iz onih krajev, odkodar jih še ni. Večjidel so to kraji, ki so slabo volili. — Še enkrat torej in poslednjokrat ponavljamo prošnjo, da se nam blagovoli poslati imenik z opazko, za koga da je vsak glasoval. Naj svet zve, kde da ima domovina zvestih sinov in kde odpadnikov!

Vredništvo.

Pravi prijatelji ljudstva v drž. zboru.

Zadnjič smo v političnem ogledu ob kratkem naznanili, da je vlada državnemu zboru že predložila postavo, vsled ktere se razpiše posojilo za 80 milijonov v srebru, narodna banka bi pa za toliko izdala bankovece, s katerimi se hoče pomagati trgovini in obrtniji, borzi in pa da se zgotovijo nekatere železnice. — To je stvar, ki sega v mošnjo vseh, ki davke plačujejo. Vsako posojilo se namreč mora povrniti, in dokler ni povrnjeno, se morajo obresti alj činži plačevati. Obresti pa pridejo na račun tistih, ki davke plačujejo. S pomnoženim papirnatim denarjem se množi tudi ažijo srebra in odlašča čas uravnanja vrednosti med papirjem in srebrom. Slednjič je še pomisliti, da se bo vsled te „državne pomoči“ zopet začel „švindeli“ na borzi; kajti borzni špekulanti, ki sedé med ustavaki v državnem zboru, ter ima vsak zmed njih večji kup akcij kakor je letošnjega „Gospodarja“, ti ljudje že komaj čakajo trenotka, da drž. zbor postavo sklene, vsled ktere se da na akcije 70 procentov gotovine dobiti. Akcije, ki so zdaj skoro brez vse vrednosti, bodo namah zopet poskočile tem višje, ker postava sicer dovoljuje, na nje — po odbitih 30% — dati gotovine, nikjer pa ni rečeno, kako da se bo po-

pravila zguba, če zastavljene akcije mahoma zopet padejo.

Zvedenci pa tudi prerokujejo, da ne bo s to pripomočjo nič pomagano; kajti polom je ravno zaradi tega prišel, ker niso akcije mnogih bank dejanske vrednosti imele, ampak le navidezno, sleparsko vrednost. Če torej tudi vsled „državne pomoči“ začasno na borzi poskočijo, ne morejo dolgo navidezne cene obdržati, in bodo zopet padle ter pride drug, še hujši polom, in namesto gotovine ostane v državni blagajnici papir propalih akcij, na katere se je denar bil posodil.

Iz vsega je tedaj očitno, da je posojilo borznim akcijam v pomoč nevarno, ob enem pa tudi škodljivo, ker gladi pot novim borznim sleparijam, in slednjič prav nepotrebno, ker ogromna večina tistih, ki davke plačujejo, ne igra z borznimi akcijami, nima ne deleža ne koristi iz dunajskih bank.

Ti resni premisljki napotili so poslance naše pravne stranke, *) da so v imenu ljudstva in njegovih koristi povzdignili glas in predložili državnemu zboru predlog, da se naj — preden se od vlade namenjenih 80 milijonov posojila dovoli — izbere poseben odbor 15 udov iz vse zbornice, ki naj na tanko pozveduje vzroke, iz katerih prav za prav izvira denarstveni in narodno-gospo-

*) Imena teh ljudskih prijateljev so: Lienbacher (Solnograd), grof Hohenwart (Kranjsko), Petrino (Bukovina), grof Barbo (Kranjsko), Karlon (nem. Štajersko), Greuter (Tirolsko), Fischer (gornje-Avstrijsko), dr. Graf (Tirolsko), di Pauli (Tirolsko), Hormuzaki (Bukovina), grof Brandis (gornje-Avstrijsko), žl. Sternbach (Tirolsko), Schrems (gornje-Avstrijsko), Harrant (dolenje-Avstrijsko), dr. Valusi (Goriško), dr. Vitezič (Istrijansko), Weinhandl (nem. Štajersko), Jungbauer (nem. Pemsko), Zeilberger (gornje-Avstrijsko), Giovanelli (Tirolsko), Bärnfend (nem. Štajersko), Gudenus (nem. Štajersko), Weiss-Starkenfels (gornje-Avstrijsko), Rainer (nem. Štajersko), Neumayer (Solnograško), M. Herman (slov. Štajersko).

darski polom, ter še le potem nasvetuje pomočke, kako v okom priti hudim nasledkom in zabraniti v prihodnje enake vzroke. — To je edino pametno in ljudstvu na korist, ne pa na vrat na nos dovoljevati in borzi v žrelo metati milijone iz ljudskega žepa.

In kako se vede nam nasprotna nemškutar-ska stranka, na kateri sta Seidl in Brandstätter? Ona ima pod vodstvom dra. Herbsta v odboru, ki pretresuje postavo gledé 80 milijonov, večino, in glej, že v prvi odborovi seji sprejela je predlog, da se glasuje za državno pomoč! Edini grof Hohenwart je v odboru nasprotno glasoval. Brestel, nekdanji finančni minister, je samo proti temu bil, da se borzi na noge pomaga, češ, da po njegovi misli ni pomočka, ki bi zamogel odstraniti borzino denarno stisko, da se k večjemu le pomagati da trgovini in obrtniji — po naših mislih pa po drugem potu, ne po novem državnem posojilu. Dr. Herbst, duša ustavakov in mešetar sedanje vlade, je pa v odboru naravnoč rekel, da sicer navadno za take denarne stiske državna pomoč ni, da jo pa zdaj vendar zagovarja, ker si tu lastna moč ne more pomagati. — Tako se je potem odbor z vsemi — proti nemu glasu — za državno pomoč izrekel, in menda bo tudi nemško-ustavaška večina zbornice za to glasovala in s tem — nov davek državljanom na glavo nakopala!

In tako gre že 12 let sem. Po umetni volilni postavi imajo nemški liberalci večino; ta večina je kriva premnogih nepotrebnih davščin, je zakrivila denarni polom, ker je s slepar-skimi akcijami politiko delala in svoje privržence odškodovala, — zdaj jo pa še slovenski nemškutarji pri volitvah podpirajo, ter pošiljajo v državni zbor Seidlna, Brandstätterja, (skoro so še Schniderschitza zadeli!) Schafferja, Suppana itd.! — Nespametnim Slovencem, ki take ljudi volijo, pač že veljajo besede: „Kogar Bog pogubiti hoče, ga — zaslepi“.

Cerkvene zadeve.

Družba duhovnikov v medsebojno pomoč.

C. kr. namestnija je potrdila z odlokom od dne 6. t. m. pravila „družbe duhovnikov Lavantinske škofije v medsebojno pomoč“, kakor so se zadnje spomlad vsem duhovnikom na ogled poslala.

Oglasilo se je dosihmal blizo 280 deležnikov, do katerih se ravnokar vabila k občnemu zboru razpošiljajo, ki se bode obhajal 27. t. m. ob 10. uri predpoldne v kn.-škof. pisarnici, in pri katerem se bode volil društveni odbor, da se bode zamoglo nemudoma društveno delovanje začeti. Vplačane ustanovnine je že dosihmal blizo 700 fl.

Gospodarske stvari.

Kako se je rabota in desetina odpravila?

(Konec.)

Nadaljujmo, kako se je z zemsko odvezo dalje godilo. Sklep, kterega je 31. avgusta 1848 državni zbor zavoljo te reči storil, potrdil je kmalu potem cesar Ferdinand z najvišim patentom od 7. sept. 1848.

Ta 7. sept. 1848 je tedaj imenitni god za vse kmetstvo avstrijskega cesarstva, pa ne morebiti v tem pomenu, kakoršnega mu dajejo Nemci in nemčurji, ki hočejo iz tega dne cekine za svojo nemčurijo kovati, in ki so letos, ko je 25letni god te odveze bil, samo Kudliča slavili, na premilostljivega cesarja Ferdinanda pa čisto pozabili, ampak zató je dan 7. septembra 1848 tako imeniten, ker je kmet prost, svoboden, rešen tuje tlake, samolasten gospodar svojega posestva postal. Zares zlate besede je cesar izustil v tem patentu, ki obsega ednajst točk (punktov), v kterih je povedano, kako se ima „odveza“ izvršiti. Posebno lepo in jasno se glasite prva in druga točka: „Podložnost in zaveza med gruntnimi gosposkami in podložnimi ste z vsemi postavami, ki to zavezo zadevajo, nehale.“ — „Grunt ali zemljišče je vseh dolžnosti odvezano; vsi razložki med gospodskimi in kmečkimi zemljišči imajo nehati.“

Ta cesarski, nepreklicani in nepreklicni patent je potem gosposka 15. sept. 1848 še v posebnem „razglasu na ljudstvo po deželi“ razglasila in med ljudi bolj razširila, da bi vsak na lastne oči vidil, da je to resnica, kar je cesar obečal, in da bi se sleparjem in šuntarjem usta zamašila. Kajti hudobni ljudje, kterim za drugo ni kakor za nemir, in ki imajo veselje, če koga čez nos obrijejo, so ljudi šuntali in jim rekali, da to vse ni res itd. Temu je gosposka s tem nasproti delala, da je cesarsko besedo in novo postavo kolikor le mogoče razširjala in razglašala.

In prav je imela. Še zdaj naši nasprotniki — nemškutarji in liberalni Slovenci — nevedne ljudi s tlako in desetino plašijo proti konservativnim kandidatom. Človek, ki to bere in čuje, pa sam o tem skušnje nima, ne moro skoro verjeti, da se še zdaj, 25 let po tem patentu, in ko se je že toliko milijonov ljudi čisto do krajcarja odkupilo, morejo ljudi najti, ki kaj takega verjamejo! Vselej, kader so volitvo, prikažejo se taki sleparji. Kmetje! spametujte se enkrat in pokazite takim ljudem, ki vas dražijo in za norce imajo, ravni pot!

Da pa bodo trdoglavi ljudje v odvezo bolj verovali, naj jim povemo, da cesar Ferdinand, čeravno je iz Dunaja bil moral v Olomuc zbežati, svojih besed nikdar ni preklical, ampak v posebnem pismu iz Olomuca 15. okt. 1848 te-le imenitne besede svojim narodom pisal: „Kmetje